

ЯСКРАВЕ СВІТЛО КАЗОК
ЗІРКИ МЕНЗАТЮК

Відповідальна за випуск **Т.М. Клюй**
Комп'ютерна верстка, набір та оформлення **О.В. Дорохова**
Літературні редактори **Л.М. Казакова, Н.І. Шеша**

Яскраве світло казок Зірки Мензатюк: методичні рекомендації до проведення заходів з нагоди 70-річчя від дня народження Зірки Мензатюк / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; уклад., комп. верстка, набір та оформ. О. Дорохова. – Чернігів, 2024. – 24 с.

Наданий матеріал містить методичні розробки, які можуть бути ефективно застосовані бібліотекарями, педагогами та іншими фахівцями у сфері освіти та культури для проведення різноманітних заходів, присвячених творчості видатної української дитячої письменниці Зірки Мензатюк. Дані рекомендації допоможуть: популяризувати українську дитячу літературу серед юних читачів; ознайомити дітей з творчим доробком Зірки Мензатюк; розвинути у дітей інтерес до читання та літературної творчості; виховувати у юних читачів патріотичні почуття та любов до рідного слова.

Зам. № 6

© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей», 2024 р.

Департамент культури і туризму, національностей та релігій
Чернігівської обласної державної адміністрації

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
Чернігівської обласної ради

*Яскраве світло казок
Зірки Мензатюк*

до 70-річчя від дня народження

методичні рекомендації

Чернігів – 2024

Твори Зірки Мензатюк, як теплі сонячні промені, зігривають дитячі серця, вселяючи в них любов до рідної землі. Письменниця, чиї твори вже сьогодні стали класикою української літератури, вміло поєднує в них народні традиції, сучасні реалії та глибокий психологізм. Її книги – це не просто розповіді, а справжні літературні перлини, що формують духовний світ юного читача.

Зірка Мензатюк народилася 21 жовтня 1954 року в селі Мамаївцях Кіцманського району Чернівецької області.

Про свою домівку і сім'ю вона згадує так: *«Моє рідне село, що розкинулося під самими Чернівцями, має гарну козацьку назву – Мамаївці. Колись воно належало славетному монастиреві – Манявському скитові. В радянський час його перейменували, але з першим подихом волі село вернуло давнє наймення. В Мамаївцях народилися й вирости всесвітньо-званий співак Дмитро Гнатюк, художник Володимир Кокоячук, який був моїм дядьком, та ще багато вчених і митців. Хата, в якій я зростала, була найкращою в світі. І батьки мої були найкращі в світі. Звісно, як і в кожного. Іншим вони*

могли видатися звичайними буковинцями, роботящими й побожними».

Писати Зірка Мензатюк почала, коли навчалася у другому класі. Це сталося так: одного разу вчителька задала написати переказ «Ліс восени». Почавши писати про лисячу нору, яку бачила в лісі, про білочку, що збирала ліщинові горіхи, дівчинка продовжила розповідь про те, яким ліс стане взимку, коли його засипле сніг. Замість кількох рядочків переказ розтягнувся на цілих п'ять сторінок. І їй так сподобалося викладати на папері власну оповідь, що Зірка на цьому не зупинилася і написала ще й віршовану «Казку про кицю Мурку і дівчину Ганну», а в наступні дні — чимало віршиків. Однокласники чомусь не повірили, що дівчинка пише вірші сама, і стали говорити, що все те написав її прадід Олекса та й закопав, а вона викопала і видає за свої.

Закінчивши школу, Зірка вступила на факультет журналістики Львівського університету імені Івана Франка. Вступ, насправді, виявився нелегким, але їй допомогли численні публікації творів у газетах, здобуте перше місце на обласній олімпіаді з української мови і літератури та ще рекомендація Спілки письменників, яку вона дістала як авторка-початківець.

Отримавши червоний диплом Львівського університету в 1977 році, Зірка Мензатюк розпочала свою

кар'єру журналіста в газеті "Радянська Україна". Робота була захопливою, але внутрішній голос все частіше підказував, що її покликання – писати для дітей. Відчуваючи розбіжність між своїми бажаннями та вимогами тогочасної журналістики, письменниця прийняла непросте рішення – залишити газету і повністю віддатися творчості.

З 1995 р. Зірка Мензатюк — член Національної Спілки письменників України; з 1997 р. веде в дитячому журналі «Соняшник» рубрики «Храми України», «Фортеці України», «Щоб любити», «Щоденник мандрівника»; з 2004 р. — автор рубрики про святині України в освітній радіопередачі для школярів «АБЦ» Національного радіо.

Письменниця не оминула своєю увагою і храми Чернігова. Книжка Зірки Мензатюк про найвідоміші українські церкви та монастирі «Дива українських храмів» розповідає також і про визначні пам'ятки культової архітектури міста Чернігова: Спаський собор, Іллінську, Катерининську та П'ятницьку церкви, Собор святих Бориса та Гліба та Єлецький монастир.

Казки письменниці почали друкувати в журналах «Барвінок», «Соняшник», «Малятко» у закордонному журналі «Веселка», який виходив у США і Словаччині. У 1990 році видавництво «Веселка» випустило її першу книжку казок «Тисяча парасольок». Невдовзі в тому ж видавництві вийшла друга книжка «Арніка» (1993) — казка про найчарівніше зілля Карпат. У видавництві «Лелека» побачила світ книжка «Мільйон мільйонів сестричок» (1999).

У 2002 році Зірка Мензатюк подарувала юним читачам подорож у світ українського церковного мистецтва. Як спеціальний випуск журналу «Соняшник» книга "Наші церкви: історія, дива, легенди" стала справжнім відкриттям, адже письменниця в доступній для дітей формі розповіла про складну тему церковної архітектури, іконопису та історії українських святих. Багато легенд і переказів, зібраних у цій книзі, вперше побачили світ.

Київ, місто легенд і казок, завжди надихав письменників. Не оминула ця тема і Зірку Мензатюк. Продовжуючи багатовікові традиції українського фольклору, вона створила власні казки про наше столичне місто. Рік 2006 став особливо плідним для Зірки Мензатюк. Крім

"Київських казок", читачі отримали можливість познайомитися з новими творами письменниці. Пригодницький роман "Таємниця козацької шаблі" та збірка казок "Казочки-куцохвостики" підтвердили її талант і здобули високі нагороди. Зокрема, "Казочки-куцохвостики" були визнані "Книжкою року-2006" в номінації "Дитяче свято".

У 2007 році творчий доробок Зірки Мензатюк поповнився двома яскравими книгами. У "Катрусиних скарбах" письменниця запросила юних читачів у захопливу подорож світом українського народного мистецтва, розкриваючи перед ними багатство традицій та символів. А в збірці "Як до жабок говорити" маленькі читачі разом з хлопчиком Іванком відкривали для себе дивовижний світ природи, навчаючись розуміти мову тварин і рослин.

У своїх казках Зірка пише про вічні цінності українського народу. У 2008 р. у видавництві «Школа» побачила світ її книжка «Макове князювання», в яку включено казки про наші свята, адже саме в них приховано багато казкового, чарівного! От хоча б перетворення звичайного яєчка в красуню-писанку, що несе на собі чарівні знаки. Про неї письменниця розповіла в казці «Писанка». Або звичай справляти на Великдень обновки, про який нам нагадає вірш Тараса

Шевченка «На Великдень, на соломі». Чому їх справляли? Що вони значили? Про це — казка «Молоданчик». А хіба не варті казок свято Івана Купала, коли зілля набирається найбільшої сили, або повна краси й поезії Зелена неділя, в якій можна віднайти загублену гармонію життя, і Різдво, і Спаса та Маковія, і чимало інших свят. Вони прикрашали її дитинство, без них життя втратило б свої найяскравіші барви, тому бережімо їх!

Зірка Мензатюк - лауреат міжнародного літературного конкурсу у США (2002), літературної премії імені Наталі Забіли (2005), літературної премії імені Лесі Українки (2007).

На власній долі письменниця переконалась, що успіх – не надто полохливий птах. Його можна упіймати. Щастя – досягне, просто треба вміти його відчувати.

ЗІРКА МЕНЗАТЮК: ЦІКАВІ ФАКТИ

- ✓ Зірка Захаріївна багато мандрувала. З чоловіком і дочкою вони щоліта відвідували незнайомі куточки України.
- ✓ Письменниця любить вишивати і це вміння з покоління в покоління передала своїй дочці Наталі.

- ✓ Відома казкарка обожнює відзначати українські свята, цінує християнські звичаї, бо росла у віруючій родині.
- ✓ Зірка Мензатюк любить читати різного роду літературу. Таке захоплення у неї з'явилося ще в дитинстві.
- ✓ Її чоловік Степан Фіцич – оперний співак, тенор, соліст Національної опери України.
- ✓ Талановита письменниця почала писати дитячі книги після народження дочки Наталки.
- ✓ Зірка Мензатюк дуже любить квіти.

ЦИТАТИ ЗІРКИ МЕНЗАТЮК

З творів:

- ✓ Козаків перемогли. Але не покорили! Вони гинули не піддавшись, не схилившись, лишаючи по собі невмирущу славу! (*«Таємниця козацької шаблі»*).
- ✓ Бувають роздуми, які вголос краще не висловлювати. Коли мама називає тебе поросям, то це, якщо поміркувати, зовсім не образливо, а навіть дотепно. Бо ким виявляється мама поросяти? (*«Таємниця козацької шаблі»*).
- ✓ Україна прокидається! Виринає після трьохсотлітнього сну, ніби втрачена Атлантида. Гей, Європо! Ми живі! Ми знову є! І будемо! (*«Як я руйнувала імперію»*).
- ✓ У світі як мудро все влаштовано... В ньому кожен комусь потрібен. Кожен знайде кого зігріти. Кожен має для кого стати дужим, мужнім і ласкавим – ось який гарний, доладний світ! (*«Щоденник»*).

Про читача, читання:

- Треба відчувати насамперед душу дитини, спробувати розібратися, що сьогодні найбільше хвилює маленького читача, чим він переймається...

Адже дитина має такий само складний духовний світ як і доросла людина. Різниця полягає лише у тому, що доросла людина самостійно знайде відповіді на складні питання, дитина – ні... Дитина вчиться розуміти навколишній світ через дружбу зі своїми однолітками, ставленням до неї батьків, вчителів... І через друковане слово, через книгу їй потрібно підказати, де і як шукати правильне рішення...

- Казка – це зерно, яке завтра проросте! А посівним матеріалом не можна нехтувати!
- Для багатьох дорослих дядь і тьоть, у тому числі й письменників, світ підлітків – це така собі terra incognita, звідки ми давно пішли і не знаємо, що там діється. Якщо в героях «дорослої» літератури можна змальовувати а хоч би й себе коханого – свої вподобання, переживання, і читачеві то буде цікаво, то у творах для підлітків такий «номер» не пройде. Тут потрібне перевтілення. Потрібні знання про цю «землю невідому», в яку нас не поспішають впускати».
- Екран яскравіший, барвистіший, на ньому готова картинка, там не треба напружуватися, не треба нічого уявляти, як при читанні (то ж бо й біда, що не треба!). Тому за читання доводиться боротися,

мобілізуючи всю свою вигадливість, щоб заінтригувати дитину.

- Бурхливі події останнього часу не тільки ставлять складні запитання, а й дають відповіді. Зустрічаючись з дітьми в школах, я часом починала сумніватися: чи не пишу про застарілі, віджилі речі? Малі читачі не відриваються від комп'ютерів, а я їм – про красу природи; вони переймаються марками автомобілів, поїздками за кордон, тобто тим, що залежить від грошей, а я їм – про духовність, щирість, любов... І от виникає Майдан, починаються бої на Сході, і все постає в абсолютно іншому світлі. Молоді хлопці кладуть свої гарячі голови за те, щоб Україна мала порядну владу. Успішний бізнесмен, батько трьох дітей, кидає все і йде добровольцем боронити Україну. Вічні категорії, такі як порядність, чесність, жертовність, вірність не вийшли з ужитку і не втратили своєї ціни. *(з інтерв'ю порталу ГУРТ 13 грудня 2015 року)*
- Потрібно пам'ятати, що, попри війну з Росією, ми, дитячі автори, не маємо права у своїх текстах виховувати ненависть до росіян. У книжках ми маємо говорити про супротивників, але

дотримуватись балансу, щоб виховати не ворожість до інших, а гордість за своє.

- Діти – люди зайняті, їхнім часом варто дорожити. Тому мені подобається навантажувати книжку по максимуму, писати про важливі, на перший погляд недитячі речі. Я розумію, що сама собі ускладнюю життя, але тим приємніше, коли з нелегким завданням вдається впоратися.

Про дітей:

- Дитина... сприймає світ як диво, не тримає зла. Цього потрібно повчитися і нам, дорослим. Дитячий письменник повинен більше бути дитиною, аніж пересічний дорослий. Ні, не треба розповідати вигадки. Слід говорити про важливі речі... Але високі цінності слід заховати глибоко та ретельно. Так, щоб маленький читач зміг сам їх усвідомити.

Про Україну:

- Україна – найцікавіша, найромантичніша й наймістичніша країна у світі. Ми маємо глибоку і багату історію, міфологію, нам є чим пишатися, є що показати світові. Ми намагалися про це

розповісти. І ще – допомогти доторкнутися до України романтичної, загадкової і прекрасної.

- ...якщо ми, українці, цікаві світові, то саме своєю неповторністю, своєю самобутньою культурою, звичаями, традиціями. Тому в своїх казках я пишу про вічні цінності українського народу. У святах багато казкового, чарівного! А хіба не варті казок свято Івана Купала, коли зілля набирається найбільшої сили, або повна краси й поезії Зелена неділя, в якій можна віднайти загублену гармонію життя, і Різдво, і Спаса та Маковія, і чимало інших свят? Вони прикрашали моє дитинство, без них життя втратило б свої найяскравіші барви, тому бережімо їх!
- Коли розмовляємо рідною мовою, ми звучимо в унісон зі своєю землею!

Про природу:

- Природа може бути (якщо не відвертатися від неї) великим учителем. Вона не нав'язує готових висновків на відміну від телевізора, але спонукає замислитися, налаштує на лад і гармонію. І, щоб відчувати її, не конче втікати з мегаполісів – сонце сходить і в місті, і весна там теж настає.

- Любов до квітів – це теж одна зі складових української ідентичності, це шлях до екологічної культури.

Про себе:

- ✓ Найдорожчий скарб, який дістала від своїх мудрих батьків – уміння любити. Любити Бога, Україну, людей, давнину й сучасність, пташку і квітку.
- ✓ З самого малечку я росла серед живого зеленого світу, оскільки народилася в селі. А це – хата у вінку дикого винограду, квітники навколо двору, великий старий сад, у який прибувала вода, коли розливався Прут.
- ✓ На власній долі я переконалася, що успіх — не надто полохливий птах. Його можна упіймати. Щастя — досягне, просто треба вміти його відчувати. Тож бажаю усім-усім своїм читачам, щоб вони здобували успіхи. І, звичайно, були щасливими!

ЧИТАТИ/СЛУХАТИ ТВОРИ ЗІРКИ МЕНЗАТЮК ONLINE:

<https://www.ukrlib.com.ua/books/author.php?id=356>

<https://4read.org/1090-zrka-menzatyuk-tayemnicya-kozackoyi-shabl.html>

<https://4read.org/xfsearch/avtor/%D0%97%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B7%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA/>

<https://www.youtube.com/watch?v=s4WprB05AK8>

https://www.youtube.com/watch?v=KgC_K7LtYhU

Літературна вікторина за твором Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»

1. «Таємниця козацької шаблі» за жанром це...

- А) пригодницька повість;
- Б) казка;
- В) оповідання

2. В якому році був написаний цей твір?

- А) 2005;
- Б) **2006;**

В) 2007

3. Родина Руснаків це...?

А) бабуся, тато, Тетянка;

Б) мама і дві доньки;

В) **тато, мама, Наталка.**

4. Привид з повісті який?

А) **патріотично налаштований;**

Б) фантастично налаштований;

В) вороже налаштований.

5. Машка в повісті – це...?

А) **автомобіль;**

Б) корова;

В) подружка Наталки.

6. Хто був першим Машчиним власником?

А) лікар;

Б) **професор;**

В) пожежник.

7. Де, за словами мами Наталочки повинен побувати кожен порядний українець?

А) **в Берестечку;**

Б) в Києві;

В) в Батурині.

8. Скільки згадується історичних пам'яток у творі?

А) дев'ять;

Б) **сім;**

В) чотири.

9. Тато сказав, що за кермо машини сяде він, а не мама, бо...?

- А) у мамі немає водійських прав;
- Б) мама буде хвилюватися під час довгої дороги;
- В) **мама не вміє гальмувати.**

10. Про кого йде мова: «Воно сиділо в червоному авто з ротом від вуха до вуха й вищиряло великі жовті зуби»?

- А) привид;
- Б) **тато;**
- В) Антип.

11. У повісті можна зустріти...?

- А) **нечисту силу;**
- Б) космічних істот;
- В) роботів.

12. У творі згадуються назви...?

- А) **річок;**
- Б) океанів;
- В) морів.

13. Наталочка скріпляє угоду з чортиком Антипом краплею...?

- А) **власної крові;**
- Б) джерельної води;
- В) яблуневого соку.

14. Чому родина Руснаків вирушила на пошуки козацької шаблі?

- А) бо вони хотіли її продати за кордон;
- Б) аби створити власну колекцію козацьких реліквій;
- В) **бо вони були патріотами своєї країни**

15. Чим зв'язав сміливість нагородив Наталочку Северин?

- А) медаллю за хоробрість і відвагу;

Б) подякою товариства патріотів;

В) **відзнакою пластунських вмілостей.**

16. Машку пофарбували у червоний колір «корида», бо...?

А) **він гарний, життєрадісний і добре помітний на вербах;**

Б) це був улюблений колір тата;

В) переплутали фарбу.

Яскраве світло казок Зірки Мензатюк

до 70-річчя від дня народження
Зірки Мензатюк

методичні рекомендації

Зірка МЕНЗАТЮК

Діва Українських Храмів

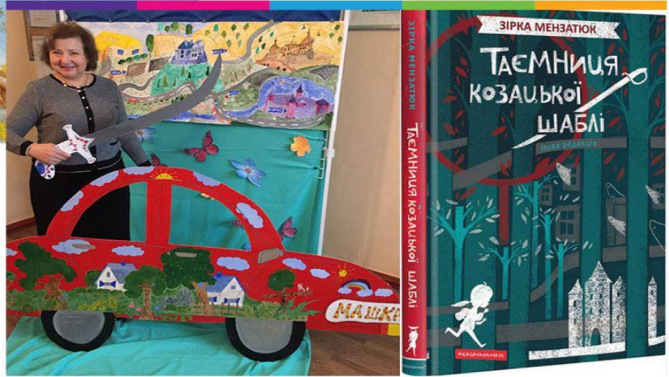
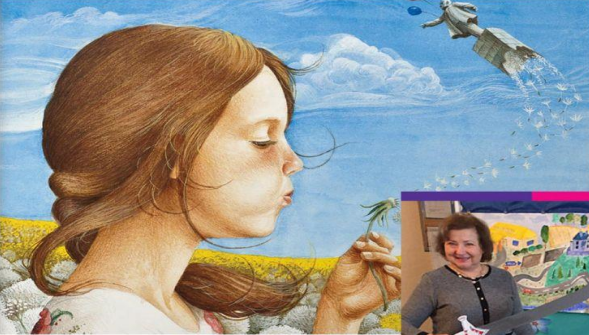

Зірка Мензатюк

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ МІСЯЦЯ

FOLIO

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК Т.М. КЛЮЙ
КОМП'ЮТЕРНА ВЕРСТКА, НАБІР ТА ОФОРМЛЕННЯ О.В. ДОРОХОВА
ЛІТЕРАТУРНІ РЕДАКТОРИ Л.М. КАЗАКОВА, Н.І. ШЕША

ВИДАВЕЦЬ ТА ВИГОТОВЛЮВАЧ
КЗ «ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»
ПРОСПЕКТ ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА, 22-А, М. ЧЕРНІГІВ, ІД.032

ТЕЛ. (0462) 610-130
[HTTPS://CHERNIHIV-LIB.ORG.UA](https://chernihiv-lib.org.ua)
MAIL: CHERNIGIVODB@UKR.NET

